

Ірен Роздобудько конструює реченнєві одиниці, в яких простежуються поєднання кількох модальних значень. Так, наприклад, у реченні *Обов'язково треба змусити себе піднятися, підійти до вікна* [2, с. 49] модальне слово категорії стану *треба* вказує на значення повинності, а інфінітивна форма дієслова *змусити* ускладнює це значення модальним відтінком вимушеності дії.

Усі модальні реалізації безособових речень у романі об'єднані одним функціональним навантаженням: вони репрезентують вихід позитивних та негативних емоцій, волевиявлення, рішення мовця в екстремальних ситуаціях та критичних психологічних станах. Зокрема, простежуються ситуації такого плану:

1) різкий вихід із депресії, наприклад: *Але мене не треба було просити про це двічі. Я вискочив за поріг. І знову біг. І – не брешу! – краще б мені услід стріляти! Цього разу я не намагався б ухилитися... Призахідне сонце опускалося на острів важким червоним щитом, тиснуло на мозок. Я біг, обхопивши голову руками. Мені хотілося рити землю біля кожного пагорба, під кожним деревом. Жах змінився люттю: я переверну цю багнисту землю, просію її всю крізь пальці, але знайду... Що? Що я хотів відшукати?* [2, с. 90];

2) переживання стану емоційної лабільності, наприклад: *... Я ще не літала. Я прожила стільки років і жодного разу не злетіла, щоб побачити це переплетення ліній ЗГОРИ. Тепер я знаю, звідки їх можна побачити! Як це раніше не спадало мені на думку? Треба встати. Обов'язково треба змусити себе піднятися, підійти до вікна. Але як це важко. І все ж я піднімаюся, наближаюся до вікна. Воно втягує мене майже так само, як і картини...* [2, с. 49].

Загалом, відтворюючи вольові дії мовця, безособово-інфінітивні речення створюють емоційно-експресивний фон роману, увиразнюють відтінки суб'єктивних переживань його персонажів. У цьому видається цікавим дослідження функціонування таких синтаксичних конструкцій в контексті усїєї художньої прози письменниці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. / К. Ф. Шульжук. – 2-ге вид., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 408 с.
2. Роздобудько І. Дванадцять, або Виховання жінки в умовах, не придатних до життя / Худож.-оформлювач І. В. Осіпов. – Харків: Фоліо, 2009. – 287 с.

Шмира О.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

САМОВИХОВАННЯ У ЖИТТІ ДИТИНИ

Духовний світ людини – це складна система. Сюди входять і її свідомість, і здатність керувати своєю поведінкою, тобто воля. Для того, щоб досягнути успіху, необхідно вміти змінюватися за допомогою вольових зусиль. Свідома діяльність, спрямована на вироблення у себе позитивних рис і подолання негативних, називається самовихованням. Воно потребує від людини знання самої себе, вміння оцінювати власні позитивні й негативні риси. У сучасному світі феномен самовиховання ґрунтується на свідомій життєрадісній особистості, яка прагне змінити себе на краще.

Успішність процесу самовиховання значною мірою залежить від рівня розвитку колективу, у якому вчиться дитина. Якщо він згуртований, там панує здорова громадська думка, атмосфера доброзичлива, самовиховання відбувається, як правило, ефективно.

Мета статті – охарактеризувати особливості процесу самовиховання та його значення у житті дитини.

На думку Л. Кудрик та Ю. Сурмяка, «рівень розвитку самовиховання, самовдосконалення є одним із показників соціально-морального здоров'я суспільства, ефективності й дієвості виховної роботи» [1, с. 15].

Процес самовиховання ґрунтується на гуманістичних принципах, саме завдяки цьому людина може одержувати задоволення від життя внаслідок його успішного здійснення. Особистість, що має активну життєву позицію прагне до задоволення своїх матеріальних і духовних потреб, хоче домогтися високих результатів у всіх видах своєї діяльності. Ефективність та результативність дій залежать від рівня розвитку моральних, вольових, інтелектуальних та інших якостей. Суперечності між бажаннями та можливостями загартовують характер, підштовхують до праці, що веде до поставленої мети. Так реалізується процес самовиховання. Перші його паростки можемо спостерігати, коли дитині доводиться пристосовуватися до зовнішніх вимог, відповідати за власні вчинки (котрі, як відомо, є результатом функціонування психічних якостей людини).

Однак, необхідно вчити дітей здійснювати самовиховання. Цей процес зазвичай складається з кількох етапів:

- 1) виявляємо ставлення дитини до самовиховання (за допомогою анкетувань, бесід);
- 2) складаємо разом із нею програму і даємо поради стосовно її практичної реалізації;
- 3) у вихованця з'являється стійке бажання самовдосконалюватися;
- 4) дитина систематично й самостійно працює над собою.

Дорослим необхідно ознайомити вихованців із прийомами роботи над собою. До них належать такі:
– «крок уперед» – щоденне планування діяльності на наступний день;
– «правила моєї поведінки» – дотримання складених для дитини правил, виконання обов'язків;

- самозобов'язання – планування роботи над собою на певний термін (день, місяць, рік);
- «упізнай себе» – вихователь дає неповну характеристику, а вихованець повинен упізнати себе;
- «самохарактеристика» – полягає у тому, що дитина описує себе, аналізує власні особливості та вчинки.

Дуже важливо підтримувати вихованців, адже процес самовиховання, особливо на початку – нелегке випробування. Для цього доречно, наприклад, ознайомити дітей із «Порадником для самовиховання».

Порадник для самовиховання

1. Ти індивідуальність, ти не такий, як усі, ти індивід. Маєш свою думку і дієш за підказкою власного розуму. Запам'ятай, НЕМАЄ НИЧОГО НЕМОЖЛИВОГО!

2. Щоб щось розпочати робити, потрібно поставити перед собою мету. Знай, «Коли ти чогось прагнеш, то і зорі з неба допомагають тобі» (Пауло Коельйо).

3. Свої переживання, думки, мрії записуй у щоденник – це надійний друг і порадник. Папір нікому не розкаже, не глузуватиме з тебе!

4. Не переживай і не хвилюйся. З будь-якої ситуації завжди є вихід, розраховуй лише на свої сили. У своїх невдачах звинувачуй тільки себе!

5. Невдачі загартовують твій характер, додають стимулу працювати краще. «Учитесь, пока другие спят, работайте, пока другие отдыхают, будьте готовы, пока другие расслабляются, мечтайте, пока другие плачутся» (Вильям Вард).

6. У світі багато заздрисників, лінивців і тих, хто буде казати, що тобі щось не вдасться, не вір у це! «Научитесь никому, ничего не рассказывать... Вот тогда у вас все будет хорошо».

7. Роби маленькі кроки до своєї мети, вони краще, ніж бездіяльність. «Есть цель?! Иди к ней! Не получается идти к ней?.. Ползи к ней! Не можешь ползти к ней?.. Ляг и лежи в направлении цели!»

8. Лише тоді, коли вперше відчуєш смак маленьких перемог над собою, зрозумієш, що все можливо, потрібно лише прагнути до своєї мети і докладати зусилля. «Кто поддержал меня, когда я падал, теперь держитесь, мы взлетаем!»

У тебе все вдалося, а інакше не могло бути!

Отже, самовиховуватися потрібно постійно, адже людина з активною життєвою позицією завжди досягає вершин. Головне – не зупинятися на досягнутому. Саме завдяки самовихованню успішні люди стали такими. Тому необхідно постійно наголошувати дітям: усе в їхніх руках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кудрик Л. Самовиховання у школі: стан і перспективи / Л. Кудрик, Ю. Сурмяк // Шкільний світ. – 2011. №39. – С. 6– 15.
2. Синельников В. Самовиховання як діяльність і його психологічні особливості / В. Синельников // Педагогіка і психологія / Вісник АПН України. – 2005. – №3. – С. 34– 41.

Пупа Ю.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

НЕСТАНДАРТНІ ТИПИ УРОКІВ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

За своїм змістом, формами і методами освіта не є закостенілим, незмінним, постійним феноменом, адже вона весь час реагує на нові цивілізаційні виклики, суспільні реалії, враховує тенденції та перспективи розвитку людства, безпосередньо стосується національного буття народу.

Поняттям «інновація» позначають «нововведення, нестандартні динамічні зміни в навколишньому світі, які ґрунтуються на творчих здібностях, різноманітних формах мислення, високих можливостях особистості» [1, с. 274]. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного процесу окремих вчителів та колективів.

Настав час, коли навчання треба перевести на інноваційну основу шляхом перебудови педагогічної психології вчителя і навчальної технології учня, змінивши сам підхід до здобуття знань. Більшість педагогів згодні, що нестандартні форми навчання є на сьогодні найефективнішими. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань з усіх предметів, активну функціонування інтелектуальних та вольових сфер, формує стійкий інтерес до навчання, сприяє розвитку творчої особистості.

Мета статті – дослідити особливості, з'ясувати актуальність нестандартних уроків, як особливої форми навчально-пізнавальної діяльності.

Ще з часів Я. Коменського до сьогодення урок є основною формою організації навчального процесу у школі. В останні роки все більшою мірою в педагогічній практиці використовуються нетипові уроки, які відрізняються структурою та способами їх проведення.

Справді, у практиці навчання почали з'являтися різноманітні турніри, рольові ігри, театральні вистави, багатопланові дискусії. Такі уроки через свою незвичність наприкінці 80-х рр. отримали назву нестандартних або нетрадиційних. Вони відрізняються від звичних уроків поставленою метою, іншою структурою. Проте в першу чергу такі заняття вирізняються своєю актуальністю, адже саме в підлітковому віці спостерігається потреба у створенні власного світогляду, бурхливий розвиток фантазії та уяви, спрямованість на самоствердження в суспільстві. Виходячи з цього потрібно сказати, що найбільш продуктивними у цьому віці є нетрадиційні уроки,